

ПРОЛОГ

ЛУВР, ПАРИЖ, 22:46

Відомий куратор Лувру Жак Соньєр, заточуючись, пройшов під склепінчастою аркою Великої галереї і кинувся до першої-ліпшої картини — Караваджо. Ухопившись за позолочену раму, цей сімдесятишестилітній чоловік із силою потягнув шедевр на себе, доки картина не зірвалася зі стіни. Соньєр упав, полотно його накрило.

Як він і сподівався, поруч із гучним брязкотом опустилися залізнi грати, перекривши вхід до цієї частини музею. Паркетна підлога затремтіла. Десь далеко загула сигналізація.

Соньєр хвилюкy полежав, переводячи подих і збираючись із думками. «Я живий». Визволився з-під картини і розглянувся, де тут краще сховатися — довкола було безліч ніш.

Раптом він почув:

— Ані руш. — Голос прозвучав моторошно близько.

Стоячи навкарачки, куратор завмер і лише повільно озирнувся.

Постать його нападника маячила потойбіч опущених ґрат за якихось п'ятнадцять футів від нього. Це був здоровенний чолов'яга з неймовірно блідою шкірою і поріділим білим волоссям. Очі в нього були рожеві із бордовими зіницями. Альбінос витягнув з кишені пістолет і крізь ґрати націлився на Соньєра.

— Тобі не слід було тікати. — Важко було зрозуміти, з яким акцентом він говорить. — А тепер кажи, де він.

— Я ж тобі вже сказав, — запинаючись відповів куратор, цілком безпорадний. — Я не розумію, про що ти говориш!

— Брешеш. — Незнайомець дивився на нього, не поворухнувшись, із недобрим блиском в очах. — Ти й твої побратими заволоділи тим, що вам не належить.

Куратор відчув приплив адреналіну. «Як він про це довідався?»
— Сьогодні вночі це повернеться під опіку повноправних охоронців. Скажи мені, де це сховано, і залишишся живий. — Альбінос націлив пістолет кураторові в голову. — Чи, може, за цю таємницю ти ладен померти?

Соньєрові перехопило подих.

Незнайомець відкинув голову назад, прицілився.

Соньєр підняв руки, наче здаючись.

— Зачекай, — вимовив повільно. — Я скажу все, що знаю. — Після цього він заговорив, ретельно добираючи кожне слово. Безліч разів він тренувався розповідати цю брехню... щоразу благаючи Бога, щоб йому ніколи не довелося нею скористатися.

Коли він закінчив, ворог самовдоволено всміхнувся.

— Точно. Саме так сказали й інші.

Соньєр сплотнів. «Інші?»

— Їх я теж знайшов, — насмішкувато кинув велетень. — Усіх трьох. Вони підтвердили те, що ти щойно сказав.

«Неможливо!» Діяльність куратора й особи трьох його сенешалів¹ були майже такою ж священною й непорушною таємницею, як і та давня таємниця, яку вони оберігали. Соньєр зрозумів: його сенешалі, дотримуючись суворого правила, розповіли перед смертю ту саму брехню. Це було частиною домовленості.

Нападник знову навів пістолет.

— Коли ти помреш, правду знатиму тільки я.

«Правду. — В одну мить куратор збагнув увесь жах свого становища. — Якщо я помру, правду буде назавжди втрачено».

Він інстинктивно роззирнувся, де б сховатися.

Гримнув постріл, і Соньєр відчув пекучий біль — куля влучила йому в живіт. Він упав долілиць... змагаючись із болем. Повільно перекоївся на спині і крізь ґрати подивився вгору на свого нападника.

Той тепер цілився йому в голову.

¹ Сенешалі — тут: втаємничені.

Соньєр заплющив очі, думки закружляли в шаленому вихорі страху й каяття.

Глухо клацнув порожній патронник, звук луною відбився в коридорі.

Соньєр розплющив очі.

Незнайомиць поглянув на свій пістолет майже з цікавістю. Сягнув по другу обойму, а тоді наче роздумався, вдоволено зиркнув на Соньєрів живіт:

— Тут я вже зробив усе, що треба.

Куратор подивився вниз на себе. Кілька дюймів нижче від грудей на білій лляній сорочці залишилась дірка від кулі з кривавою обвідкою. «Шлунок». Ох, краще б він уже відразу влучив у серце. Соньєр свого часу був на війні в Алжирі, тож йому не раз доводилося бачити цю жахливу повільну смерть. Він житиме ще приблизно п'ятнадцять хвилин, доки шлунковий сік не просочиться в грудну порожнину і повільно не отруїть його зсередини.

— Біль — це благо, месє, — сказав незнайомиць.

І пішов геть.

Залишившись сам, Жак Соньєр знову подивився на залізні ґрати. Він у пастці, і двері неможливо буде відчинити ще принаймні двадцять хвилин. Доки його знайдуть, він уже буде мертвий. Але страх, що стиснув йому серце, був значно більший за страх смерті.

«Я мушу передати таємницю».

Намагаючись підвестися, він бачив перед собою трьох убитих побратимів. Подумав про покоління, що були перед ними... про місію, яку їм усім довірено.

«Неперервний ланцюжок знання».

І от раптом, попри всі перестороги... всі заходи безпеки... Жак Соньєр виявився єдиною ланкою, єдиним володарем однієї з наймогутніших таємниць за всі часи.

Тремтячи, він звівся на ноги.

«Я мушу знайти спосіб...»

Йому не вийти з Великої галереї, і на землі є лише одна людина, якій він міг би передати естафету. Соньєр обвів поглядом стіни

своєї розкішної в'язниці. Найславетніші у світі полотна, здалося, усміхалися до нього, як давні друзі.

Переборюючи жахливий біль, він закликав собі на допомогу всі сили і всю винахідливість. Знав: неймовірне завдання, що постало перед ним, потребуватиме кожної миті, яку йому ще залишилось прожити.

РОЗДІЛ I

Роберт Ленгдон насилу пробудився.

У темряві дзвонив телефон — незнайомий металічний звук. Полупки знайшов нічну лампу й увімкнув. Мружачись від яскравого світла, Ленгдон побачив розкішну спальню в стилі ренесансу з меблями епохи Людовіка XIV, фрески ручної роботи і величезне ліжко з червоного дерева.

«Де я, чорт забирай?»

На жакардовому халаті, перекинутому через спинку ліжка, він побачив монограму *ГОТЕЛЬ «РІТЦ» ПАРИЖ*.

Туман потроху розсіювався.

Ленгдон узяв слухавку.

— Алло!

— Месьє Ленгдон? — пролунав чоловічий голос. — Сподіваюсь, я не розбудив вас?

Нічого не розуміючи, Ленгдон подивився на годинник біля ліжка. 00:32. Він спав лише годину і відчував смертельну втому.

— Це консьєрж, месьє. Дуже перепрошую, але до вас гість. Він запевняє, що це терміново.

Ленгдон усе ще не міг прийти до тями. «Гість?» Погляд його натрапив на зім'ятий аркуш на тумбочці.

АМЕРИКАНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ У ПАРИЖІ

запрошує

на вечір із РОБЕРТОМ ЛЕНГДОНОМ,

професором з релігійної символіки

Гарвардського університету

Ленгдон застогнав. Вечірня лекція зі слайдами про поганську символіку, приховану в стінах Шартрського собору, вочевидь припала не до смаку кільком консерваторам серед аудиторії. Якийсь

правовірний учений, мабуть, пішов за ним слідом до готелю, щоб з'ясувати стосунки.

— Мені шкода, — відказав Ленгдон, — я дуже втомився і...

— Але, месє... — не відступався консьєрж, перейшовши на настійливий шепіт. — Ваш гість — важлива персона.

Хто б сумнівався! Ленгдонові книжки про картини на біблійні теми й культову символіку хоч-не-хоч зробили його знаменитістю в мистецькому світі, а торік його слава й узагалі зросла стократ після того, як він став причетним до однієї гучної історії у Ватикані. Відтоді паломництво до нього зарозумілих істориків й аматорів від мистецтва не вщухало ні на мить.

— Якщо ваша ласка, — Ленгдонові коштувало неабияких зусиль залишатися ввічливим, — запишіть ім'я й телефон того добродія й перекажіть, що я спробую сконтактуватися з ним, доки буду в Парижі, тобто до вівторка. Дякую. — Він поклав слухавку, доки консьєрж устиг щось відповісти.

Ленгдон сів і скося зиркнув на довідник для гостей, що лежав на тумбочці. Обкладинка зважливо намовляла: СПИ ЯК НЕМОВЛЯ У МІСТІ ВОГНІВ. СОЛОДКИХ СНІВ У ПАРИЗЬКОМУ «РІТЦІ». Відвернувся і втомлено поглянув у дзеркало, що займало всю протилежну стіну. На нього дивився незнайомиць — скуйовджений і виснажений.

«Тобі треба як слід відпочити, Роберте».

Минулий рік був дуже важкий, але навіщо йому має нагадувати про це ще й дзеркало? Його погляд, завжди такий ясний і проникливий, сьогодні був якийсь затуманений і чужий. Рішуче підборіддя з ямкою прикривала темна щетина. Сивина на скронях пробиралася дедалі глибше в гушавину жорсткого темного волосся. Колеги-жінки запевняли, що сивина пасує до його академічного стилю і лише додає йому привабливості, але Ленгдон знав, що це не так.

«От якби “Бостон Мегезін” побачив мене зараз».

Минулого місяця журнал «Бостон Мегезін» залічив Ленгдона до десятка найцікавіших людей міста, від чого той був зовсім не в захваті — сумнівна честь, адже він став об'єктом нескінченних кпинів колег у Гарварді. Сьогодні ввечері за три тисячі миль від дому

з нагоди лекції в Американському університеті в Парижі йому знову довелося вислуховувати компліменти з цього приводу.

— Мадам і месьє... — Організаторка зверталася до публіки, що щерть заповнила залу із назвою «Павільйон дофіна». — Нашого сьогоднішнього гостя немає потреби представляти. Це автор численних книжок: «Символіка таємних сект», «Мистецтво ілюмінатів», «Втрачена мова ідеограм», і — увага! — книжку «Релігійна іконологія» написав теж він. Чимало з вас користується його книжками як підручниками.

Студенти в залі енергійно закивали.

— Я планувала познайомити вас із месьє Ленгдоном, розповівши деякі цікаві подробиці з його біографії. Проте... — Організаторка грайливо поглянула на Ленгдона, що сидів на сцені. — Один із присутніх тут щойно передав мені значно... цікавіший матеріал для знайомства.

Вона витягла примірник «Бостон Мегезін».

Ленгдон зіщулювся. «Де, чорт забирай, вона його взяла?»

Організаторка почала зачитувати уривки з тієї дурнуватої статті, і Ленгдон відчув, як втискається в крісло дедалі глибше й глибше. Секунд за тридцять публіка вже шкірилася, а мадемуазель і не думала припиняти.

— А відмова месьє Ленгдона розповісти пресі про свою незвичну роль у минулорічному конклаві у Ватикані, безперечно, додає йому балів. — Публіка веселилася. — Хочете почути ще?

Зала зааплодувала.

«Хтось мусить її спинити», — у відчаї подумав Ленгдон, коли організаторка знову заглибилась у статтю.

— Хоч професора Ленгдона навряд чи назвеш красунчиком, як декого з наших молодших номінантів, цей науковець, якому за сорок, має особливий шарм. Його заворожливі манери доповнює низький баритональний голос, про який студентки кажуть, що він «як бальзам для вух».

Зала вибухнула сміхом.

Ленгдон насилу змусив себе всміхнутися. Він знав, що буде далі, — якийсь пасаж на зразок «Гаррісон Форд у гарріському твіді», —

а позаяк цього вечора він так необачно вдягнув твідовий піджак і светр «Бербері», то вирішив діяти негайно.

— Дякую, Монік. — Ленгдон встав без запрошення і легенько відштовхнув її з подіуму. — «Бостон Мегезін» фантазії не позичати. — І, повернувшись до зали, додав: — Якщо я довідаюся, хто приніс сюди цей непотріб, то попрошу консулат вислати хулігана з країни.

Публіка розсміялася.

— Що ж, друзі, як ви знаєте, сьогодні я розповідатиму про силу символів...

Тишу знову розітнув телефонний дзвінок.

Подумки вилаявшись, Ленгдон узяв слухавку:

— Так!

Як він і думав, це знову був консьєрж.

— Месьє Ленгдон, перепрошую ще раз. Я дзвоню, лише щоб сказати, що ваш гість іде до вас у номер. Я подумав, треба вас попередити.

Сон як рукою зняло.

— Ви пустили когось до мого номера?

— Вибачте, месьє, але особа такого рангу... Я не посмів його спиняти.

— То хто ж він у біса?

Та в слухавці вже чулися гудки.

Майже тієї ж миті у двері хтось голосно постукав.

Не знаючи, що робити, Ленгдон тихо встав із ліжка. Відчув, як ноги глибоко занурюються в розкішний старовинний килим. Накинув халат із монограмою готелю і підійшов до дверей.

— Хто там?

— Месьє Ленгдон? Мені потрібно з вами поговорити. — Чоловік говорив англійською з акцентом, голос був різкий і владний. — Це лейтенант Жером Колле. Центральне управління судової поліції.

Ленгдон розгубився. «Судова поліція?» Центральне управління судової поліції — це приблизно те саме, що у Сполучених Штатах ФБР.

Не знімаючи ланцюжка, Ленгдон трохи відхилив двері. Він побачив худорляве і втомлене обличчя. Гість був неймовірно худий, у синій, з вигляду офіційній уніформі.

— Можна ввійти? — запитав поліцейський.

Ленгдон завагався, почувуючись непевно під пильним поглядом незнайомця.

— А про що, власне, йдеться?

— Мій капітан потребує вашої консультації в одній приватній справі.

— Як, зараз? — здивувався Ленгдон. — Вже за північ.

— Чи правда, що цього вечора у вас була призначена зустріч з куратором Лувру?

Ленгдон ураз почувся якось дуже незатишно. Він і справді домовлявся з поважним куратором Жаком Соньєром зустрітися ввечері після лекції, але той так і не з'явився.

— Так. Звідки ви знаєте?

— Ми натрапили на ваше ім'я в його щоденнику.

— Сподіваюся, з ним усе гаразд?

Поліцейський тяжко зітхнув і пропхав у щілину дверей миттєвий фотознімок.

Побачивши, що на ньому, Ленгдон заціпенів.

— Цей знімок зроблено менш ніж годину тому. В Луврі.

Розглядаючи фотокартку, Ленгдон за кілька секунд відчув, як його первинна відраза і шок поступаються місцем щирому гнівові.

— Хто міг таке зробити!

— Ми подумали, що, можливо, ви допоможете нам відповісти на це запитання, зважаючи на вашу обізнаність у символах і те, що ви планували зустрітися з ним.

Ленгдон уважно вивчав фотографію, до безмежного жаху тепер додався якийсь благоговійний страх. Це було щось страшне і водночас дуже дивне, воно навіювало тривожне відчуття — десь він уже таке бачив. Понад рік тому Ленгдон теж одержав фотокартку з трупом і теж до нього звернулися по допомогу. Через добу у Ватикані він ледь не розпрощався з життям. Це фото було зовсім інакше, однак щось у цьому всьому видавалося дивно знайомим.

Поліцейський подивився на годинник.

— Мій капітан чекає, месьє.

Ленгдон його майже не чув. Його погляд усе ще був прикутий до фотокартки.

— Цей символ і те, що тіло в такій дивній...

— Позі? — підказав поліцейський.

Ленгдон кивнув, відвів нарешті очі від фото і відчув, як по шкірі пробіг холодок.

— Не уявляю, хто міг таке вчинити.

Поліцейський спохмурнів ще більше.

— Ви не розумієте, месьє Ленгдон. Те, що ви бачите на цій фотокартці... — він помовчав. — Месьє Соньєр зробив це сам.

РОЗДІЛ 2

За милю від готелю велетенський альбінос на ім'я Сайлас шкутильгаючи увійшов до розкішного особняка на вулиці Лабрюєра. Пасок із шипами — «волосяниця», — що його він носив на стегні, вп'явся йому в тіло, а проте душа співала, сповнена почуття виконаного обов'язку перед Господом.

«Біль — це благо».

Увійшовши, він швидко оглянув передпокії. Нікого. Тихо піднявся сходами, щоб не розбудити співмешканців. Його спальня була відчинена — тут ніхто нічого не замикав. Він увійшов, безшумно причинивши за собою двері.

Кімнатка мала спартанський вигляд: гола дощата підлога, простенький сосновий комод, у куті грубе рядно, що служило йому ліжком. Тут він короткочасний гість, однак уже багато років з милості Божої він мав схожий притулок у Нью-Йорку.

«Бог дав мені дах над головою і мету в житті».

Сьогодні Сайлас відчув, що нарешті почав віддавати борг. Він швидко підійшов до комода, витягнув з нижньої шухляди мобільний телефон і набрав номер.

— Слухаю, — відповів чоловічий голос.

— Учителю, я повернувся.

— Говори, — наказав голос, у якому чулося задоволення.

— Усі четверо — покійники. Три сенешалі... і сам великий магістр.

На мить запала тиша, наче на тому кінці молилися.

— То, як я розумію, ти довідався все, що треба?

— Усі четверо розповіли те саме. Незалежно один від одного.

— І ти їм повірив?

— Усе так сходиться, що це не може бути збігом.

Співрозмовник полегшено зітхнув.

— Чудово. Кажуть, це братство дуже ревно береже свої таємниці, і я боявся, що нічого не вийде.

— Страх смерті — потужний стимул.

— Що ж, сину, розкажи мені те, що я повинен знати.

Сайлас розумів: інформація, яку він добув від своїх жертв, справить величезне враження.

— Учителю, усі четверо підтвердили, що існує той самий *clef de voûte*... легендарний наріжний камінь.

Він почув, як Учитель затамував подих.

— Наріжний камінь. Точнісінько, як ми й здогадувались.

За легендою, братство створило своєрідну карту з каменя — *clef de voûte*, або наріжний камінь — це була плита із вигравіруваними на ній вказівками, як відшукати найбільшу таємницю... інформацію настільки потужну, що задля її охорони, власне, й існувало це братство.

— Тепер, коли цей камінь уже в нас, — мовив Учитель, — то лишився один, останній крок до мети.

— Ми ще ближче до неї, ніж ви думаєте. Камінь тут, у Парижі.

— У Парижі? Не може бути. Це надто просто.

Сайлас розповів усе, що трапилося того вечора... Як усі його чотири жертви за мить до смерті відчайдушно намагалися врятувати своє нечестиве життя, продавши таємницю. Кожен розповів Сайласові ту саму історію: наріжний камінь хитромудро захований у потаємному місці всередині одного зі старовинних паризьких храмів — церкві Сен-Сюльпіс.

— У Божому храмі! — вигукнув Учитель. — Як вони з нас глузують!

— Вони глузують з нас століттями.

Учитель замовк, наче насолоджуючись тріумфом. Нарешті мовив:

— Ти зробив велику справу для Бога, сину. Ми чекали на це багато століть. Мусиш знайти цей камінь для мене. Негайно. Цієї ж ночі. Розумієш, що поставлено на карту.

Сайлас розумів, однак Учитель тепер вимагав неможливого.

— Але ж ця церква — фортеця. Особливо вночі. Як я туди проникну?

Упевненим тоном людини, наділеної величезною владою, Учитель пояснив, що треба зробити.

Закінчивши розмову, Сайлас аж тремтів з нетерпіння.

«За годину, — казав він собі, вдячний Учителеві за те, що той дав йому час відбути належну покуту, перш ніж увійти до храму Божого. — Я мушу очистити душу від скоєних гріхів». Сьогодні він грішив задля святої мети. Війни проти ворогів Божих точилися століттями. Прощення було гарантовано.

Проте Сайлас знав: для очищення потрібна жертва.

Він опустил штори, скинув одяг і став на коліна посеред кімнати. Подивився на волосяницю, що стягувала йому ногу. Всі вірні послідовники «Шляху» носили таку річ — шкіряний пасок з гострими металевими шипами, які впиваються в тіло, щоб постійно нагадувати про страждання Ісуса. Крім того, цей біль допомагав угамувати бажання плоті.

Хоч сьогодні Сайлас носив свою волосяницю довше належних двох годин, він розумів: цей день особливий. Ухопив пряжку й затягнув пасок тугіше. Скривився, коли шипи глибше вп'ялися йому в тіло. Повільно видихнув, насолоджуючись очищувальним ритуалом болю.

«Біль — це благо», — прошепотів Сайлас, повторюючи священне заклинання отця Хосе Марія Ескриви — учителя всіх учителів. Ескрива помер 1975 року, та мудрість його жила й досі, тисячі вірних учнів в усьому світі пошепки повторювали його слова,

опускаючись навколішки та виконуючи священний ритуал, відомий як «умертвіння плоті».

Сайлас повернувся до грубої мотузки з вузлами, що лежала поруч на підлозі, акуратно скручена. Бич. На вузлах запеклася кров, і вони затверділи. Спраглий очищення через страждання, Сайлас швидко помолився. Тоді схопив мотузку за один кінець, заплющився і шмагнув себе по плечах, відчуваючи, як вузли вриваються в спину. Шмагнув іще раз, уже сильніше. І ще раз, іще. І довго продовжував самобичування.

— *Castigo corpus meum*².

Нарешті він відчув, як по плечах заструменіла кров.

РОЗДІЛ 3

Свіже квітнєве повітря вривалося у відчинене вікно «сітроена». Авто промчало повз Оперу, повернуло на південь і перетнуло Вандомську площу. Роберт Ленгдон сидів поруч із водієм. Він розсіяно дивився, як за вікном мигтять вогні нічного міста, і намагався зібратися з думками. У готелі він поспіхом прийняв душ, поголився і мав тепер доволі пристойний вигляд, але на душі в нього не стало спокійніше. З голови не йшов страхітливий образ убитого куратора.

Жака Соньєра більше немає.

Ленгдон не міг позбутися гострого відчуття втрати. Правда, що Соньєра вважали самітником, проте всі знали про його беззастережну відданість мистецтву і за це глибоко його поважали. Ленгдон залюбки цитував на лекціях його книжки про таємні коди, приховані в картинах Пуссена і Тенірса. Цієї зустрічі він дуже чекав і засмутився, коли куратор не з'явився.

У пам'яті знову спливла фотокартка з тілом убитого. Жак Соньєр зробив це сам? Ленгдон знову відвернувся до вікна, намагаючись прогнати нав'язливий образ.

² *Castigo corpus meum* (лат.) — караю тіло своє.

Місто лише тепер утихомирювалося: вуличні продавці котили візки із зацукрованим мигдалем, офіціанти виносили на узбіччя мішки зі сміттям, якась запізніла парочка міцно обіймалася, щоб не змерзнути на вітрі, який доносив пахощі жасмину. «Сітроен» прокладав собі шлях зі знанням справи, різка сирена розтинала вуличний рух, наче ніж.

— Капітан зрадів, коли довідався, що ви й досі в Парижі, — поліцейський уперше заговорив відтоді, як вони виїхали з готелю. — Щасливий збіг.

Ленгдон відчував усе, що завгодно, тільки не щастя, а в щось таке, як збіг, він і взагалі не вірив. Усе життя він досліджував приховані зв'язки між начебто зовсім не схожими символами й ідеологіями і дійшов висновку, що світ — це павутина з історій та подій, які тісно переплелися між собою. «Зв'язки можуть бути невидимі, — часто повторював він на лекціях із символіки в Гарварді, — але вони завжди є, варто лише трохи заглибитись».

— Я так розумію, — відповів Ленгдон, — це Американський університет у Парижі поінформував вас, де я зупинився?

Водій заперечно похитав головою.

— Інтерпол.

«Інтерпол, — подумав Ленгдон. — Ну звісно ж». Він і забув, що безневинне, на перший погляд, прохання всіх європейських готелів, щоб гості, оселяючись, показували паспорт, було не просто диваківатою формальністю — цього вимагав закон. Будь-якої ночі працівники Інтерполу могли абсолютно точно визначити, хто де спить, по всій Європі. Знайти Ленгдона в «Рітці» було зовсім не складно, на це пішло, може, якихось п'ять секунд.

«Сітроен» помчав швидше у південному напрямку, праворуч забовванів величний силует Ейфелевої вежі. Побачивши Ейфелеву вежу, Ленгдон подумав про Вітторію, пригадав їхню жартівливу обітницю рік тому зустрічатися через кожні шість місяців у якомусь новому романтичному місці на землі. Ейфелева вежа вочевидь могла б бути одним із таких місць. Востаннє він поцілував Вітторію ще в галасливому римському аеропорту понад рік тому, і від думки про це йому стало сумно.

— Ви були на ній? — запитав поліцейський, дивлячись перед собою.

Ленгдон підвів голову, впевнений, що не так щось зрозумів.

— Перепрошую?

— Правда, гарна? — поліцейський поглядом показав на Ейфелеву вежу. — Ви піднімалися на неї?

Нарешті Ленгдон збагнув.

— Ні, я не був на вежі.

— Це символ Франції. Як на мене, вона — досконалість.

Ленгдон розсіяно кивнув. Фахівці, що знаються на символах, часто казали, що Франція — країна пристрасних коханців, легких звичаїв і дрібненьких диктаторів-авантюриків на кшталт Наполеона чи Пепіна Короткого — навряд чи змогла б знайти собі кращий національний символ, ніж тисячофутувий фалос.

На перехресті з вулицею Ріволі світлофор показував червоне, проте «сітроен» і не думав зупинятися. На величезній швидкості він пролетів перехрестя і помчав до зеленої частини вулиці Кастільйоне; це був північний вхід до славнозвісного саду Тюільрі — паризького варіанта Централ-Парку. Більшість туристів помилково пов'язували назву «Тюільрі» з тисячами тюльпанів, що квітли тут, однак насправді це слово мало набагато прозаїчніше походження. Колись на місці цього парку був величезний кар'єр, з якого паризькі будівельники брали глину для виготовлення знаменитої паризької червоної черепиці — французькою мовою «tuile».

Коли вони в'їхали до безлюдного парку, поліцейський нарешті вимкнув заглушливу сирену. Ленгдон зітхнув полегшено, насолоджуючись раптовою тишею. Тьмяне світло фар бігло попереду авто по всипаній гравієм алеї, монотонний шурхіт коліс навіював сон. Ленгдон завжди вважав Тюільрі священним місцем. Це тут Клод Моне експериментував із формою та кольором, від чого згодом зародився імпресіоністський рух. Однак сьогодні це місце мало якусь зловісну ауру.

«Сітроен» різко звернув ліворуч і рушив на захід центральною алеєю парку. Обігнув круглий ставок, перетнув якусь занедбану алею і виїхав на величезну чотирикутну площу. Ленгдон побачив кінець саду Тюільрі, позначений величезною кам'яною аркою.

Arc du Carrousel³.

У давнину під цією аркою відбувалися всілякі варварські ритуали, однак шанувальники мистецтва любили це місце зовсім з іншої причини. Звідси, з еспланади, при виїзді з Тюільрі, було видно відразу чотири найкращі у світі музеї мистецтв... по одному в кожній стороні світу.

Праворуч, на південь від Сени за набережною Вольтера, Ленгдон бачив у вікно ефектно підсвічений фасад старого залізничного вокзалу — тепер це був поважний музей д'Орсе. Ліворуч виднілась верхівка ультрасучасного центру Помпиду, де був розташований Музей сучасного мистецтва. Позаду над верхівками дерев височів старовинний обеліск Рамзеса. Там був музей Же-де-Пом.

А просто попереду, на схід, поза аркою стояв монолітний палац епохи Ренесансу, найзнаменитіший у світі музей мистецтв — Лувр.

Ленгдон укотре відчув легкий подив і водночас захват, намагаючись охопити поглядом одразу всю цю грандіозну споруду. Величезна площа, а за нею — фасад Лувру, що, наче цитадель, здіймався на тлі паризького неба. Побудований у формі підкови, Лувр уважався найдовшою спорудою в Європі, по його довжині можна було б розташувати три Ейфелеві вежі. Навіть мільйон квадратних футів площі між крилами музею анітрохи не применшував величі його фасаду. Якось Ленгдон вирішив обійти Лувр по периметру і з великим подивом довідався, що подолав аж цілих три милі.

Щоб уважно оглянути 65 300 експонатів музею, кажуть, середньостатистичному відвідувачеві потрібно близько п'яти тижнів. Однак більшість туристів воліє оглядати Лувр побіжно. Ленгдон жартома називав такий огляд пробіжкою Лувром: туристи бадьоро крокують залами музею, щоб неодмінно побачити три найзнаменитіші експонати: Мону Лізу, Венеру Мілоську і Ніку — крилату статую перемоги. Один відомий американський журналіст якось нахвалявся, що спромігся побачити всі три шедеври лише за п'ять хвилин і п'ятдесят шість секунд.

Водій витягнув рацію і скоромовкою випалив французькою:

³ Arc du Carrousel (*фр.*) — арка Каррузель.

— Monsieur Langdon est arrivé. Deux minutes⁴.

У відповідь щось нерозбірливо затріщало.

Поліцейський сховав рацію та обернувся до Ленгдона:

— Капітан вас зустрине біля головного входу.

Незважаючи на знаки, що забороняли в'їзд на площу, водій натиснув на газ, і «сітроен» переїхав через парапет. Тепер уже було видно головний вхід до Лувру, фронтон будівлі велично здіймався попереду в оточенні семи трикутних басейнів, з яких били водограї з підсвіткою.

«La Pyramide».

Новий вхід до паризького Лувру прославився майже так само, як і власне музей. Ультрасучасна скляна піраміда, яку спроектував американський архітектор китайського походження І. М. Пей, і досі дратувала традиціоналістів. На їхню думку, ця споруда руйнувала стиль і принижувала гідність Ренесансу. Гете називав архітектуру застиглою музикою, а цю піраміду критики Пей порівнювали зі скрипом нігтя по шкільній дошці. Водночас прогресивні шанувальники вважали прозору піраміду заввишки сімдесят один фут блискучим поєднанням давньої традиції із сучасними технологіями, символічною ланкою між минулим і майбутнім, яка мала забезпечити Луврові гідне місце у третьому тисячолітті.

— Вам подобається наша піраміда? — запитав поліцейський.

Ленгдон насупився. Французи, схоже, страшенно люблять запитувати про це американців. Питання, звісно ж, провокаційне. Варто зізнатися, що піраміда тобі подобається, і миттю станеш недолугим американцем. Скажеш, що не подобається, — образиш французів.

— Міттеран був сміливцем, — дипломатично відказав Ленгдон.

Подейкували, що цей нині покійний президент Франції страждав так званим фараоновим комплексом. З його легкої руки Париж заповнили єгипетські обеліски та інші предмети давньої культури. Франсуа Міттеран мав якусь загадкову пристрасть до всього єгипетського, настільки сильну, що французи й досі називали його Сфінксом.

⁴ Monsieur Langdon est arrivé. Deux minutes (*фр.*) — Месьє Ленгдон зараз прийде. Буде у вас за кілька хвилин.

— Як вашого капітана на ім'я? — Ленгдон вирішив змінити тему.

— Безу Фаш, — відповів водій, під'їжджаючи до головного входу піраміди. — Ми кличемо його «le Taureau»⁵.

Ленгдон подивився на нього здивовано, замислившись, чи кожен француз має якесь загадкове прізвисько, пов'язане з твариною.

— Ви називаєте свого капітана Биком?

Поліцейський підвів брови:

— А ви насправді краще знаєте французьку, ніж покажете, месє Ленгдон.

«Французьку я знаю препаскудно, — подумав Ленгдон, — зате незле розуміюся на іконографії знаків зодіаку. Таурус завжди був биком. Астрологічні символи однакові в усьому світі».

Поліцейський зупинив авто і показав на великі двері в піраміді між двома водограями.

— Вхід там. Хай щастить, месє.

— А ви хіба не йдете зі мною?

— Мені наказано залишити вас тут. Я маю інші справи.

Ленгдон зітхнув і виліз із авто. «Умови тут диктую не я».

Заревів двигун, і «сітроен» розтанув у п'їтьмі.

Дивлячись йому вслід, Ленгдон раптом подумав: а може, не йти туди? Адже він міг і відмовитись від запрошення... Перейти через площу, спіймати таксі і їхати до готелю спати?.. Та щось підказувало йому, що це аж ніяк не найкраща ідея.

Ленгдон рушив до серпанку водограїв, і в нього виникло тривожне відчуття, наче він переступає якийсь уявний поріг в інший світ. Усе це скидалося на сон. Двадцять хвилин тому він мирно спав у готелі. А тепер от стоїть перед прозорою пірамідою, яку збудував Сфінкс, і чекає поліцейського на прізвисько Бик.

«Я загубився в якійсь картині Сальвадора Далі», — майнуло йому в голові.

Ленгдон рушив до головного входу — величезних дверей-вертушки. У фоє горіло тьмяне світло й було порожньо.

⁵ Le Taureau (*фр.*) — бик.

«Постукати?»

«Цікаво, — подумав Ленгдон, — а чи доводилося комусь із шанованих єгиптологів Гарварду стукати у двері піраміди, сподіваючись, що їм відчинять?» Він уже підняв було руку, готовий постукати, аж раптом із темряви за склом виникла чиясь постать. Хтось поспішно йшов знизу закрученими сходами. Чоловік був кремезний і темноволосий, чимось схожий на неандертальця. Чорний двобортний піджак, здавалося, от-от трісне на його широких плечах. В усьому, навіть у його ході, відчувалася владність. Він розмовляв по мобільному телефону, але доки підійшов до дверей, закінчив розмову і жестом запросив Ленгдона ввійти.

— Я Безу Фаш, — відрекомендувався, шойно Ленгдон опинився всередині. — Капітан Центрального управління судової поліції. — Голос цілком пасував до його зовнішності — гортанний гуркіт... наче грім, що віщує бурю.

Ленгдон простягнув руку.

— Роберт Ленгдон.

Величезна долоня Фаша стиснула його руку з неймовірною силою, наче хотіла роздушити.

— Я бачив знімок, — сказав Ленгдон. — Ваш працівник сказав, Жак Соньєр *сам* це...

— Месьє Ленгдон, — чорні очиці Фаша були наче вирізані з ебенового дерева, — те, що ви бачили на знімку, — лише початок усього, що зробив Соньєр.

РОЗДІЛ 4

Манерою триматися капітан Фаш і справді нагадував розлюченого бика — плечі широко розправлені, важке підборіддя втиснуте в груди. Темне волосся росло в нього на чолі характерним язиком; воно було зачесане назад і змащене гелем, від чого цей язик ще більше впадав у вічі — було враження, наче він несеться попереду Фаша, немов ніс бойового корабля. Коли Фаш ішов, здавалося, його темні очі спопеляють землю перед ним, випромінюючи якусь полум'яну

ясність. Не дивно, що він мав репутацію людини суворої і непоступливої в усіх питаннях.

Ленгдон ішов за капітаном славнозвісними мармуровими сходами, що вели до невеличкої підземної зали під скляною пірамідою. Спускаючись, вони проминули двох охоронців із судової поліції, озброєних автоматами. Було зрозуміло: сьогодні ніхто не ввійде і не вийде звідси без благословення капітана Фаша.

Коли вони спустилися нижче від рівня землі, Ленгдон насилу поборов мандраж. Товариство Фаша анітрохи не заспокоювало, а в самому Луврі цієї миті було темно й страшно, ніби в могилі. Сходами м'яко стелилося світло від крихітних умонтованих лампочок, мов у проході в кінотеатрі. Ленгдон чув, як кожен його крок відлунує під скляним склепінням. Подивившись угору, він побачив за прозорим дахом мерехтливі відблиски водограїв, що танули в темряві.

— Як вона вам? — запитав Фаш, задерши вгору масивне підборіддя.

Ленгдон зітхнув: він надто втомився, щоб далі грати в ігри.

— Ваша піраміда чудова.

— Шрам на обличчі Парижа, — сердито пробурчав Фаш.

«Один — нуль на його користь». Ленгдон відчував, що Фаш — людина, якій важко догодити. «Цікаво, — подумав він, — чи знає капітан, що на настійну вимогу президента Міттерана цю піраміду збудовано рівно з 666 скляних панелей — дивне прохання, яке дуже любили обговорювати противники колишнього президента, адже 666 вважають числом сатани».

Ленгдон вирішив не порушувати цієї теми.

Вони спустилися ще глибше й опинились у підземному холі. У напівморозі важко було визначити справжні розміри цього приміщення. Побудоване на глибині п'ятдесяти семи футів під землею, воно займало 70 000 квадратних футів і нагадувало якийсь безкінечний грот. Стіни й підлога були викладені мармуром теплих вохряних тонів, що пасували до жовтувато-золотистого кольору наземного фасаду Лувру, і вдень тут було світло та людно. Однак зараз у цьому підземеллі було темно й порожньо, і воно більше скидалося на холодний склеп.

— А де штатні охоронці музею? — поцікавився Ленгдон.

— En quarantaine⁶, — сказав Фаш таким тоном, наче Ленгдон піддавав сумніву надійність його команди. — Зрозуміло, що сьогодні в музей проникнув хтось, хто не мав на це права. І тому всі нічні охоронці Лувру перебувають зараз в іншому крилі, там їх допитують. Цієї ночі відповідальність за безпеку музею взяли на себе мої агенти.

Ленгдон кивнув і піддав ходи, намагаючись не відставати від Фаша.

— Як близько ви були знайомі з Жаком Соньєром? — запитав капітан.

— Взагалі не знайомі. Ми жодного разу не зустрічалися.

Фаш здивувався:

— То сьогодні ввечері ви мали зустрітися вперше?

— Так. Ми домовились зустрітися на рецепції в Американському університеті відразу після моєї лекції. Я чекав, але він так і не з'явився.

Фаш щось записав у блокнот. Вони рушили далі, і Ленгдон мигцем помітив менш відому піраміду Лувру — La Pyramide Inversée — величезний світильник у формі перевернутої піраміди, що звисав зі стелі, наче сталактит. Фаш жестом запросив Ленгдона піднятися на кілька сходинок, що вели до входу в тунель під склепінням. Над входом висіла вивіска з написом «ДЕНОН». Так називалося крило Лувру, де були найзнаменитіші експонати.

— Хто запропонував зустрітися? — несподівано запитав Фаш. — Ви чи він?

Питання здалося дивним.

— Месьє Соньєр, — відповів Ленгдон, входячи до тунелю. — Його секретарка зв'язалася зі мною кілька тижнів тому електронною поштою. Вона написала, що куратор довідався про те, що я збираюся до Парижа з лекцією, і хоче скористатися цією нагодою, аби поговорити зі мною про щось.

— Про що саме?

— Не знаю. Думаю, йшлося про мистецтво, адже в нас були схожі інтереси.

⁶ En quarantaine (*фр.*) — на карантині.

Фаш начебто не дуже вірив.

— Ви й справді не уявляєте, якою була мета вашої зустрічі?

Ленгдон не уявляв. Тієї миті йому було цікаво, що міг хотіти від нього Соньєр, але розпитувати було якось незручно. Цей славетний знавець мистецтва був визнаним самотником і дуже мало з ким зустрічався. Ленгдон просто зрадів нагоді поспілкуватися з ним.

— Але ж, месєе Ленгдон, може, ви хоча б здогадуєтесь, про що наша жертва хотіла говорити з вами того вечора, коли сталося вбивство? Це може бути важливо.

Ленгдон відчув підтекст запитання, і йому стало незатишно.

— Справді не уявляю. Я не питав. Просто вважав за честь отримати запрошення від такої людини. Я захоплююся працями Соньєра. Часто користуюсь його книжками на лекціях.

Фаш знову щось записав у блокнот.

Вони вже були на півдорозі до крила «Денон», і в кінці тунелю Ленгдон побачив два ескалатори, обидва простоювали без руху.

— Отже, ви мали схожі інтереси? — запитав Фаш.

— Так. Увесь минулий рік я працював над книжкою, що пов'язана з головною сферою наукових інтересів месєе Соньєра. І дуже сподівався на його світлу голову.

Фаш подивився на нього:

— Перепрошую?

Очевидно, фраза не перекладалася дослівно.

— Я мав надію довідатися, що він думає на цю тему.

— Розумію. І що ж це за тема?

Ленгдон завагався, не певний, як краще пояснити.

— Рукопис, по суті, присвячений іконографії поклоніння богині — тобто концепції святості жіночого начала. А також художнім образам і символам, що пов'язані з цим.

Фаш пригладив волосся м'ясистою рукою.

— І Соньєр знався на цьому?

— Як ніхто інший.

— Розумію.

Ленгдон відчував, що насправді Фаш нічого не розуміє. Жака Соньєра вважали найбільшим знавцем іконографії богинь. Він

не лише мав якусь інтимну пристрасть до реліквій, пов'язаних із родючістю, культами богинь, чорною магією і священним жіночим началом. За ті двадцять років, що він був куратором, Соньєр допоміг Луврові створити найбільшу у світі колекцію творів мистецтва, пов'язаних із богинями: прикраси з найдавніших грецьких гробниць у Дельфах, золоті скіпетри, сотні староегипетських хрестиків, що нагадували фігурки крихітних янголів, брязкальця, якими в Стародавньому Єгипті відганяли злих духів. І нарешті, він зібрав неймовірну колекцію статуй богині Ісіди із сином Гором на руках.

— Може, Жак Соньєр знав про ваш рукопис? — припустив Фаш. — І запропонував зустрітися, щоб допомогти вам у праці над книжкою.

Ленгдон заперечно похитав головою.

— Про мій рукопис не знав ніхто. Насправді поки що він існує лише в чорновому варіанті, і я нікому його не показував, окрім редактора.

Фаш промовчав.

Ленгдон не пояснив, чому він досі нікому не показував цього рукопису. Чорновий варіант на триста сторінок з умовною назвою «Символи втраченої священної жіночності» містив часом дуже неординарну інтерпретацію вже усталеної релігійної іконографії і був доволі суперечливим.

Ленгдон наблизився до нерухомих ескалаторів і зупинився, помітивши, що Фаша немає поряд. Озирнувся й побачив, що той стоїть за кілька кроків від службового ліфта.

— Поїдемо ліфтом, — мовив Фаш, коли двері відчинилися. — Ви вже, мабуть, здогадалися, що пішки до галереї ще йти і йти.

Ленгдон знав, що ліфт значно швидше доправить їх до крила «Денон», який був двома поверхами вище, однак не рушив з місця.

— Щось не так? — нетерпляче запитав Фаш, притримуючи двері.

Ленгдон зітхнув, із сумом подивився на ескалатор. «Все так», — спробував переконати себе і неохоче пішов до ліфта. В дитинстві Ленгдон якось провалився в закинуту криницю і мало не загинув, проборсавшись кілька годин у холодній воді, доки наспіла допомога. Відтоді його переслідував страх замкнутого простору, він боявся ліфтів, метро, навіть закритих кортів. «Ліфт — цілком безпечна

споруда, — постійно переконував він себе, проте ніколи в це не вірив. — Це лише невеликий металевий ящик, підвішений у замкнутій шахті!» Затамувавши подих, він ступив до ліфта і, щойно зачинилися двері, відчув знайомий приплив адреналіну.

«Два поверхи. Якихось десять секунд».

— Отже, ви з месьє Соньєром, — почав Фаш, тільки-но ліфт поповз догори, — ніколи не розмовляли? Не листувалися? Ніколи нічого не надсилали один одному поштою?

Ще одне дивне запитання. Ленгдон заперечливо похитав головою.
— Ні. Ніколи.

Фаш підвів голову, наче обмірковував останню відповідь. Але нічого не сказав, мовчки втупившись у хромовані двері.

Ліфт їхав догори, і Ленгдон намагався зосередитись на чомусь іншому, окрім чотирьох стін довкола себе. У блискучих металевих дверях від бачив відображення краваткової шпильки капітана — срібного розп'яття з тринадцятьма камінчиками чорного оніксу. Ленгдона це трохи здивувало. Цей символ мав назву *cruce gemmata* — хрест із тринадцятьма каменями — християнська ідеограма Христа і Його дванадцяти апостолів. Ленгдон не сподівався, що капітан французької поліції так відверто демонструватиме свої релігійні погляди. Але, знову ж таки, треба було зважати на те, що це Франція. Християнство тут не просто релігія, а право від народження.

— Це *cruce gemmata*, — несподівано сказав Фаш.

Ленгдон здивовано підвів очі і піймав у відображенні погляд чорних очей Фаша.

Ліфт зупинився, двері відчинились.

Ленгдон швидко вийшов у коридор, поспішаючи до відкритого простору, якого було вдосталь під славнозвісними високими стелями Лувру. Однак світ, у який він ступив, виявився зовсім іншим, ніж він очікував.

Вражений, він різко зупинився.

Фаш поглянув на нього:

— Я так розумію, месьє Ленгдон, ви ніколи не бували в Луврі після зачинення?

«Ніколи», — подумав Ленгдон, намагаючись опанувати себе.